

VICTORIA MAXIMENCO

cl. a XII-a, LT „Mircea Eliade”, Chișinău

Lui **Tranströmer**, pentru imagini condensate, diafane

Anul acesta, ca și în fiecare an începând cu 1901, Academia Suedeză are onoarea de a premia o personalitate marcantă din domeniul literaturii. Laureatul anului 2011 devine, după nenumărate dezbateri, suedezul Tomas Tranströmer, poet și psiholog reputat. Acest scriitor se bucură de un loc aparte în literatura suedeză contemporană, fiind considerat încă de la apariția primului său volum de versuri, în 1954, drept unul dintre cei mai importanți poeți ai țării sale. Tranströmer este totodată poetul suedez cel mai cunoscut în străinătate, fiind tradus în peste cincizeci de limbi.

S-a născut la Stocholm, la 15 aprilie 1931. A studiat psihologia la Universitatea din orașul natal și a lucrat ca psiholog în diferite școli, precum și în centre de recuperare a persoanelor cu nevoi speciale sau a delincvenților. Tranströmer a debutat la vârsta de 32 de ani cu volumul *17 poezii* (1954), ce include poezii scrise în vers alb. Experimentând mai târziu cu diferite forme metrice, el rămâne adeptul fidel al versului liber. În 1990, un accident vascular cerebral i-a afectat capacitatea de a vorbi și de a se deplasa, lăsându-l paralizat. El continuă însă să scrie și, în 1993, publică o scurtă autobiografie, *Amintirile se uită la mine*. Din bogata creație literară a lui Tranströmer mai putem menționa culegerile: *Cerul jumătate gata* (1962), *Clopote și urme* (1966), *Bariera adevărului*

(1978), *Piața sălbatică* (1983), *Pentru vii și morți* (1989) și *Gondola funebră* (1996).

Tomas Tranströmer a fost răsplătit cu numeroase premii suedeze și internaționale, printre care Premiul Petrarca (Germania) în 1981, Premiul Internațional Neustadt (Statele Unite) în 1990, Premiul Nordic al Academiei Suedeze în 1991, Premiul Horst Bienek (Germania) în 1992 și Premiul „Cununa de aur” al Festivalului Internațional de Poezie de la Struga în 2003.

Motivația Academiei Suedeze pune accentul pe talentul de a crea *imagini condensate, translucide, prin intermediul cărora înlesnește accesul proaspăt la realitate*. Aceste imagini clare, dinamice, prin fluctuații de perspectivă, reprezintă și unul din motivele popularității versurilor lui Tomas Tranströmer. Poetul este totodată un maestru al metaforei, pe care o folosește cu o exactitate și cu o prospețime de neegalat. Stilul său a evoluat treptat de la un lirism tradițional ambițios al naturii, în tinerețe, către un limbaj mai întunecat, mai personal. *Plonjează în necunoscut, încercând să îl înțeleagă și să se confrunte cu acesta*, spun criticii. Tranströmer este și un pasionat pianist, lucru care explică de ce poezia sa este atât de aproape de muzică. Marin Sorescu constata, pe bună dreptate, că poetul suedez *pare să nu lucreze cu ajutorul cuvintelor, ci cu note muzicale, cu tonuri și semitonuri pe un portativ de întindere de ză-*

padă. Totodată, *versurile lui Tranströmer se văd. Ca prin apă. Sunt tandre balerine supradimensionate uneori, dar nu spre grotesc, spre subtil, dacă poate exista o supra-dimensionare în direcția subtilului*. Cititorul rămâne surprins să constate că poeziile lui nu conțin meditații propriu-zise pe motive filosofice. Original este faptul că, la T. Tranströmer, moartea, amintirile, istoria domină omul, îl creează. Drept exemplu poate servi autobiografia sa – *Amintirile se uită la mine*, dar și nenumărate poezii. Astfel, valoarea ființei umane este înălțată la rangul suprem, întrucât forțele metafizice ale Universului într-adevăr aspiră la existența și bunăstarea lui. *Noi suntem produsele acestor forțe care ne-au creat și ne ghidează, declară într-un interviu secretarul permanent al Academiei Suedeze. Deci, după ce îl citești, nu poți să te simți mic și nesemnificativ, căci Tomas Tranströmer oferă omenirii importanță*.

Sunt locul/ în care creația se creează pe sine, scrie el într-unul dintre cele mai semnificative poeme, „Avanpost”. Tomas Tranströmer este autorul a unsprezece culegeri de poezii. Toată creația lui poate fi redusă la volumul unei cărți de buzunar. Însă Academia Suedeză, alături de cititorii lui fideli, vorbitori a peste cincizeci de limbi, susține cu fermitate că tot ce a creat el reprezintă „aur pur”, iar aportul acestui scriitor la literatura contemporană merită a fi recompensat cu un Premiu Nobel.